

به مناسبت بزرگداشت روز حسابدار، چهارشنبه ۱۵ آذر ماه ۱۳۹۱ همایش "حسابداران: تجارب گذشته، افق های آینده" در دانشگاه الزهراء(س) برگزار شد. جمعی از اساتید، پیشکسوتان، صاحب نظران، حرفه ای ها و دانشجویان حسابداری گرد هم جمع آمدند تا روز حسابدار را گرامی بدارند. این بزرگداشت محفلی صمیمی و فرصتی را برای گفتن و شنیدن موضوعات و مسائل روز حسابداری به صورت صریح و سازنده فراهم آورد. در این همایش، سخنرانی ها در چهار نشست انجام شد. روسا، اعضای هیات مدیره یا عامل و دبیر کل انجمن های حرفه ای و علمی حسابداری شامل سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی ایران، انجمن حسابداران خبره ایران، انجمن مدیران مالی حرفه ای، انجمن حسابداری ایران، انجمن حسابداری مدیریت ایران و انجمن حسابرسان داخلی در این همایش شرکت داشتند و فضای همدلی و همکاری به نحو برجسته ای در این همایش مشهود بود.

بعد از قرائت قرآن و سرود جمهوری اسلامی ایران، آقای دکتر رحمانی، مدیر گروه حسابداری، با تبریک روز حسابدار، مقدم مهمانان را خوشامد گفت و به طرح موضوعاتی پیرامون تحول نظام آموزشی به ویژه دوره دکتری، بازنگری در دانشوری، بازنگری در مجلات و تعامل حرفه و دانشگاه پرداخت. رحمانی گفت در چند سال اخیر، روز حسابدار در همه جا اعم از دانشگاه ها و مجامع علمی و حرفه ای در تهران و شهرستان ها به صورت باشکوهی برگزار می شود. گرامیداشت این روز به واسطه خدماتی است که حسابداری می تواند به جامعه بشری ارائه کند. حسابداری موجب ایجاد آرامش در جامعه می شود. به تنظیم قراردادها و رعایت آنها کمک می کند. حسابداری به موفقیت کسب و کارها کمک می کند. دانش حسابداری برای صاحبان کسب و کارها یک ضرورت است و وارن بافت کارآفرین موفق نیز توصیه اش به همه این است که حسابداری را یاد بگیرند. حسابداری به سلامت و درستی سازمان های بخش خصوصی و دولتی کمک می کند. حسابداری می تواند شفافیت ایجاد کند و سیاهچاله هایی که می تواند موجب فساد شود را از بین ببرد. حسابداری بزرگترین صنعت اطلاعاتی دنیا است. ما زبان تجارت را برای انعکاس رویدادهای اقتصادی و تجاری که جنبه اساسی و مهمی از زندگی بشر هستند بکار می بریم. حسابداری به توسعه اقتصادی کشور کمک می کند. حسابداری ابزار پاسخگویی است و لازمه دموکراسی. حسابداری در یک دموکراسی و مردم سالاری دینی سودمندتر است. حسابداری علم نافع است و سرشار از مفاهیم اخلاقی است. در حسابداری سودمندی مهم است، کیفیت مهم است، بی طرفی، احتیاط، تعادل و میانه روی مورد تاکید است. اگر این مفاهیم را که در اندازه گیری و گزارشگری بکار می رود در درون خود نهادینه کنیم، در راه کمال انسانی گام برداشتیم که البته بسیاری از حسابداران اینگونه می باشند.

در ادامه دکتر بابایی، ریاست دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهراء به منزلت اجتماعی فوق العاده حسابداران در سازمان ها اشاره کرد و آن را مرهون وظایف پاسخگویی آنها به انتظارات قانونی و انتظارات سهامداران دانست. وی در ادامه خاطرنشان شد اگر حسابداران بخواهند جایگاه و منزلت قبلی خود را حفظ نمایند شرایط حکم می کند عهده دار نقش های سرنوشت سازی و نوینی باشند، به عنوان مثال تحلیل های عمیقی ارائه نمایند و در تحلیل های خود تنها متکی بر عملکرد

گذشته نباشند؛ بلکه بررسی های خود را بر اساس روند های آتی انجام دهند، عملکرد غیرمالی را در کنار عملکرد مالی مورد توجه قرار دهند، در طراحی و تحقق استراتژی ها، یار استراتژیک مدیران باشند، در سازمان ها عامل تغییر بوده و رابطه تنگاتنگی با دیگر مدیران داشته باشند. درنهایت حسابداران باید قطب نمای اخلاقیات باشند.

آقای ملک آرای، دبیرکل جامعه حسابداران رسمی ایران، به عنوان سخنران افتتاحیه ضمن تبیین سابقه نامگذاری روز حسابدار و فلسفه آن، پیشینه حسابداری در ایران را تشریح و آن را به سه دوره سنتی حسابداری، دوره حسابداری دوطرفه و دوره حسابداری نوین تقسیم بندی نمود. وی اشاره کرد که در نخستین تمدن های این سرزمین، حسابداری به چشم می خورده است. به عنوان مثال، در عصر هخامنشی نظام های مالی منسجمی برقرار بوده و در زمان سامانیان ممیزی املاک انجام شده است. مرور و بررسی گنجینه های قدیمی نشان می دهد که حسابداری دوطرفه همانند بسیاری از دانش های کاربردی از ۱۳۰۰ قمری با رسوخ موسسات و شرکت های خارجی به ایران راه یافته و برای اولین بار آموزش حسابداری در مدرسه دارالفنون در دهه ۱۳۰۰ قمری انجام شده است. درنهایت دوران حسابداری نوین از اواخر ۱۳۶۰ هجری آغاز شده است و تحولات دوره نوین توسط ایشان برشمرده شد.

در نشست اول چهار سخنرانی ارائه شد. خانم دکتر مجتهدزاده، دانشیار دانشگاه الزهراء، پیرامون موضوع آموزش کارشناسی حسابداری بیان نمود که دروس مصوب دوره کارشناسی جنبه نظری را می آموزند و دانشجویان در عمل با مشکل مواجه هستند و برای ورود به بازار کار نیاز به دوره های کارآموزی دارند. ایشان مطرح نمودند که محیط تغییر نموده است درحالیکه برنامه درسی همانند گذشته است. آنچه مورد نیاز دانشجویان ماست فراگیری زبان انگلیسی و رایانه است. در ادامه ایشان پیشنهاد نمودند که کارگاه های کار با نرم افزارهای حسابداری برگزار شود و مقررات عقود اسلامی، مقررات بازار سرمایه، مقررات بانکداری بدون ربا، آیین نامه های جامعه حسابداران رسمی و آیین رفتار حرفه ای به دانشجویان آموزش داده شود. رفتار اساتید، چگونگی تدریس و محتوای دروس باید خانه تکانی شود. ایشان بر تداوم دوره های کارشناسی در دانشگاه های تهران و مادر به منظور حفظ کیفیت دانش آموخته های حسابداری و الگو بودن این دانشگاه برای دیگر دانشگاه تاکید نمودند و توقف پذیرش دانشجوی کارشناسی حسابداری را در این دانشگاه ها فاجعه دانستند.

آقای هوشنگ خستویی، حسابدار رسمی، به توضیح زندگی حرفه ای حسابدارن رسمی و بیان خاطرات خویش پرداخت و در انتقاد به شرایط کنونی اظهار داشت که در حال حاضر رابطه تو و من تبدیل شده به رابطه تومن و توقعات و انتظارات مالی بیش از فراگیری و مسئولیت پذیری اهمیت یافته است. ایشان پیچیدگی محیط حسابرسی، افزایش توقعات از حسابرسان و مشغله زیاد کاری حسابرسان و تبعات و مشکلات آن را برای خانواده های حسابرسان در یک دیالوگ زیبا بیان نمودند.

خانم دکتر بیتا مشایخی، دانشیار دانشگاه تهران، به موضوع تکنولوژی در آموزش حسابداری پرداخت و از متون الکترونیکی، رایانه و ارائه پاورپوینت، آموزش مجازی، فایل های صوتی مخصوصا در آموزش زبان تخصصی، کاربرد انیمیشن و شبیه سازی به عنوان روش های آموزش چند رسانه ای یاد کرد. به اعتقاد وی تکنولوژی به رابطه استاد و دانشجو کمک می کند.

وی سخنرانی خویش را با نمایش یک نمونه فیلم آموزشی درباره روش تدریس درخصوص موضوع نقش استقلال حساب‌رسان مستقل پایان داد.

آقای دکتر فریدون رهنمای رودپشتی، استاد تمام دانشگاه آزاد علوم تحقیقات و رئیس انجمن حسابداری مدیریت ایران، به تجربیات، چالش‌ها و چشم انداز پژوهش‌های حسابداری در ایران پرداخت. وی خاطرنشان شد که تجربیات و نتایج در حوزه زیر ساخت‌های نرم افزاری مناسب و امیدوار کننده است اما وضعیت مراکز تحقیقاتی نامطلوب و نگران کننده است. وضعیت نشریات به لحاظ کمی بسیار مناسب بوده درحالی‌که از نظر کیفیت نشریات و تخصصی کردن آن نیاز به بازنگری دارد. تحلیل وضعیت اساتید از نظر روند نسبتا مناسب است درحالی‌که از نظر نسبت دانشجو به استاد و از نظر هرم هیات علمی، یعنی نسبت استاد و دانشیار به دانشجویان ارشد و دکتری بسیار نامناسب است. وضعیت دانشجویان از نظر روند مناسب و از نظر کیفیت یعنی نسبت دانشجویان ارشد و دکتری به کل دانشجویان وضعیت نامناسب است. وضعیت کتب درسی عمدتا در حوزه‌های مبانی حسابداری، حسابداری مالی، بهای تمام شده و حسابرسی امیدوار کننده و تا حدی قابل قبول اما در حوزه‌های تحقیقات کیفی، تئوری، رفتاری و بین رشته ای نگران کننده است. وی ادامه داد که محتوای مقالات چاپ شده از نظر دانشی و ترویجی ضعیف و ناکافی است. بنابراین به پژوهشگران پیشنهاد نمود که از خود آغاز کنیم و احترام منزلت پژوهشی به پیشکسوتان و یافته‌های پژوهشی دیگران بگذاریم و از یافته‌های پژوهشی آنها با امانت و صداقت بهره بگیریم، تحمل پژوهشی داشته باشیم، تامل پژوهشی داشته باشیم، تعادل پژوهشی را مد نظر قرار دهیم، ترکیب پژوهشی (تنوع بخشی و سبد پژوهشی) را الگو قرار دهیم، توان قبول ریسک پژوهشی را داشته باشیم، پژوهش اقتصادی را امکان‌سنجی نمائیم، انجام تحقیقات کیفی و بین رشته ای را سرلوحه قرار دهیم، انجام تحقیقات نظری، تئوریک و ترویج دانش حسابداری را الویت بخشی کنیم و درنهایت انجام تحقیقات در حوزه حسابداری مدیریت را جدی تلقی کنیم. وی در ادامه از مدیران و سیاست‌گذاران پژوهش درخواست نمود که تعریف روشن مفاهیم و اقسام پژوهش حسابداری، توسعه تحقیقات کیفی و بین رشته ای، اقتصادی نمودن و تقاضا محوری پژوهش‌های حسابداری، توسعه مراکز تحقیقاتی و هسته‌های پژوهشی، حمایت عملی از زیر ساخت‌های پژوهشی نظیر انجمن‌ها و نشریات علمی و فعالیتهای پژوهشی دانش محور، مشارکت و نقش حرفه در سیاست‌گذاری و سپردن حرفه به دانشمندان، متخصصان و مجربین حرفه، حمایت ویژه از تولیدات و نظریات پژوهشی بین‌المللی، اعطای گرنت‌های پژوهشی، توسعه متوازن رشد کمی و کیفی پذیرش دانشجو با تاکید بر تحصیلات تکمیلی، فراهم نمودن بستر لازم جهت دوره‌های عالی حرفه‌ای نظیر MBA و DBA در شاخه‌های تخصصی حسابداری با همکاری نهادهای علمی و انجمن‌ها و اعطای بورس‌های تحصیلی و فرصتهای مطالعاتی و حضور در کنفرانس‌های بین‌المللی را مورد توجه و سرلوحه کار خود قرار دهند.

در نشست دوم نیز چهار سخنرانی انجام شد.

دکتر بزرگ اصل، عضو هیات عامل سازمان حسابرسی و استادیار دانشگاه علامه پیرامون بحث استانداردهای حسابداری عنوان کرد که نحوه و فرآیند تدوین استاندارد بهتر است زیرمجموعه دولت باشد چراکه فقط دولت می‌تواند به نحو مناسب

داعیه منافع عموم باشد. وی در ادامه به چالش های پیش روی تدوین استاندارد پرداخت و از مواردی نظیر مشکلات مربوط به چارچوب نظری مثلا در شناخت و اندازه گیری، عدم توازن بین نیروهای حسابر، استفاده کننده و مدیر (به این دلیل که مثلا نقش استفاده کننده کم رنگ است)، عدم تطابق حسابداری مالی با حسابداری مالیاتی و هماهنگ سازی با استاندارد بین المللی نام برد. به اعتقاد وی، تحقیقات فعلی همسو با نیازهای حرفه نیست و کاربردی نمی باشد و منشا این مساله از سیاستگذاری هاست.

دکتر علی ثقفی، دانشیار دانشگاه علامه و رئیس انجمن حسابداری ایران، با اشاره به اینکه هدف دوم در هدفگذاری هزاره سوم توسط مجامع بین المللی دست یابی جهانی به آموزش است از آن به عنوان یک نمونه از مصداق های اهمیت آموزش یاد نمود. وی در ادامه بیان کرد که علوم انسانی از آنجایی که به مهمترین موضوع آفرینش، یعنی انسان، ارتباط دارد، نسبت به سایر علوم افضل است و حسابداری در علوم انسانی قرار گرفته است. به اعتقاد وی در گذشته در دوره های آموزشی با تئوری میانه ای نداشتند و صرفا مکانیک های ماهر تربیت شدند. درحالیکه در حسابداری نوین بایستی به دنبال افزایش سطح دانش و تئوری، استانداردها، افزایش صداقت در جامعه، افزایش شفافیت اطلاعات، کاهش عدم اطمینان، پیشگیری تقلب و فساد و افزایش سلامت فکری در جامعه باشیم. دکتر ثقفی اظهار امیدواری کرد که نسل جوان حسابداری منشا تحول در این رشته و نظریه پردازی در سطح بین المللی شود و تاکید کرد که افراد نخبه تری جذب این رشته می شوند. ایشان بر لزوم درستکاری حسابداران و اهمیت آن برای اعتبار و ارزش حرفه صحنه گذاشت و یادآوری کرد که نادرستی نافرجام است.

آقای غلامرضا سلامی، حسابدار رسمی و رئیس انجمن حسابداران خبره ایران، پیرامون موضوع اخلاق حرفه ای در عمل، مطالبی از کتاب اخلاق ناصری بیان کرد و یادآور شد که تعالی انسان از طریق علم و عمل حاصل می شود. اخلاق حرفه ای را باید در عمل نشان داد و در تئوری نمی توان آن را به دیگران آموخت. اخلاق فردی منجر به اخلاق جمعی نمی شود. به اعتقاد وی باید در آیین نامه ها مجازات سنگینی برای افراد حرفه ای متقلب بدون تبعیض وضع شود و سایر اعضا نیز از این مجازات ها پشتیبانی نمایند. مهمترین مولفه اخلاق حرفه ای داشتن صلاحیت علمی و تجربی است و این صلاحیت بوسیله جوامع حرفه ای تعیین می شود و با صرف تحصیل در رشته حسابداری حاصل نمی آید.

آقای محمدجواد صفار، رئیس انجمن مدیران مالی حرفه ای ایران، در اظهارات خود از واحد حسابداری (کنترل) و واحد منابع مالی (خزانه داری) به عنوان وظایف و کارکردهای مدیریت مالی شرکت ها در شرایط فعلی نام برد و در ادامه به معرفی انجمن مدیران مالی حرفه ای پرداخت. وی هدف از تشکیل انجمن را تنظیم امور و اعتلای حرفه مدیریت مالی در کشور و نظارت حرفه ای بر کار مدیران مالی عضو عنوان نمود و از تلاش انجام شده برای ایجاد و افزایش اعتبار امضای مدیران مالی بر روی گزارش های مالی که در بورس منتشر می شود، سخن گفت. ایشان یادآوری کرد که بخش عمده فعالیت های انجمن تاکنون برگزاری دوره های آموزشی بوده است.

در نشست سوم پنج سخنرانی انجام شد.

در آغاز نشست سوم از زحمات چهار نفر از حسابداران معاونت مالی دانشگاه الزهرا تقدیر به عمل آمد. سپس آقای دکتر محمد قسیم عثمانی، نماینده مجلس شورای اسلامی و استادیار دانشگاه شهید بهشتی، به موضوع حسابداران در نقش قانونگذار پرداخت و عنوان نمود که ما حسابداران نتوانستیم خودمان را به درستی به تصمیم گیرندگان کلان اقتصادی کشور معرفی کنیم. وی در ادامه خاطرنشان ساخت علیرغم اینکه مهمترین تخصص در بودجه بندی فعلی، دانش حسابداری است، اما بودجه کشور به دست کسانی تهیه می شود که آشنایی چندانی با این علم ندارند. ایشان بیان نمودند که حداقل ۹۰ درصد پایان نامه های ما در حوزه حسابداری مربوط به بازار بورس است در حالیکه سه الی چهار درصد اقتصاد ما در بورس است. وی با تاکید بر بااهمیت شمردن اولویت های پژوهشی، خواستار معرفی حسابداران و همچنین نقش، دیدگاه و جایگاه حسابداری به جامعه شد.

آقای امیر پوریا نسب، عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران، به دلایل اهمیت اخلاق گروهی پرداخت و در همین راستا خاطرنشان شد که عملیات تجاری مستلزم اعتماد است و اقتصاد شعبه ای از اخلاق است. در ادامه، خبرگی و پایبندی به بعضی چیزها، مراقبت و مقاومت در برابر طمع را همسان های حسابداری برای فضایل بنیادی خرد، شجاعت و خویشتن داری دانست.

آقای کاظم وادی زاده، حسابدار رسمی، به موضوع حسابداران در نقش کارشناسان رسمی دادگستری پرداخته و آمارهای جهانی از تقلب را ارائه نمود. ایشان عنوان نمود که حسابداری دادگاهی رویه ی استفاده از مهارت های حسابداری، حسابرسی و بازرسی برای تعیین این امر است که آیا تقلب اتفاق افتاده است؟ و در بر دارنده ی دو حوزه ی کلیدی است: پشتیبان دادرسی و دادخواهی و بازرسی تقلب (کارگاهی) که در ایران بیشتر مورد اول به چشم می خورد. در ادامه به فرایند حسابداری دادگاهی در ایران پرداخته و روش های چگونگی جستجوی تقلب شامل مدل پیشگیرانه و مدل واکنشی را مطرح نمود. در پایان آموزش ها و دانش های لازم برای موفقیت در حسابداری دادگاهی را برشمرد.

خانم دکتر دیانتی، مدیرگروه و استادیار حسابداری دانشگاه علوم اقتصادی، به معرفی مرکز ترویج دستاوردهای حسابداری پرداخته و آموزش مهارت های اجرایی، برگزاری بازدید تخصصی از صنایع برای دانشجویان حسابداری صنعتی و طراحی رشته حسابداری مدیریت در مقطع کارشناسی ارشد را از اهم اقدامات این مرکز برشمرد.

خانم دکتر شهناز مشایخ، معاون گروه و استادیار دانشگاه الزهرا، سخنرانی خویش را پیرامون پیچیدگی محیط آموزش حسابداری ایراد نموده و اظهار داشت که حسابداران بایستی خود را به جامعه معرفی نموده و نقش بیشتری در سیاستگذاری ها داشته باشند. ایشان همچنین از حسابداران دانشگاهی خواست که توجه بیشتری به محیط پیرامون خود داشته باشند و به صورت فعال در موضوعاتی که در سطح اقتصاد مطرح است اظهار نظر کنند.

در نشست چهارم سه سخنرانی انجام شد.

آقای مهدی انصاریان، هیات مدیره گروه همکاران سیستم، به نقش اطلاعات مالی در توسعه کسب و کار بنگاه های اقتصادی پرداخت و یادآور شد که نقش بخش مالی تنها ارائه گزارشات و صورت های مالی نمی باشد و نقشی فراتر از آن دارد.

آقای ناصر پرتوی، دبیر کل انجمن حسابداری ایران، به معرفی انجمن ها و ارگان های حسابداری در ایران پرداخت و نکاتی پیرامون تاریخ شروع فعالیت، وظایف آنها، نوع شخصیت و تعداد اعضای آنها پرداخت. وی درخصوص افق های آینده خاطر نشان ساخت که نزدیکی به فاصله نیست بلکه نزدیکی در اندیشه هاست و در نهایت از همه بزرگان درخواست نمود که صرفاً به صحبت ها بسنده نکنیم و به فکر چاره باشیم.

آقای مسعود محمدپور، تحلیل گر مالی خبره و حسابرس داخلی، به تفاوت های وضعیت حسابداری در ایران و خارج از کشور پرداخت و عنوان نمود که ایرانیان انگیزه زیادی برای یادگیری دارند، اما متأسفانه این انگیزه و انرژی به درستی هدایت نمی شود. تأکید بر فراگرفتن زبان انگلیسی و پیوستن به موسسات آموزشی خارج از کشور، در پیشرفت موثر است. در دنیا امروزه دانش به شکل جهانی انجام می شود و پیشرفت بدون وجود تعاملات با دانشگاه ها، صنایع و کشورهای دیگر حاصل نمی آید. نظام مدیریتی در دنیا هر سه سال یکبار تغییر می یابد درحالیکه در اینجا همان متون گذشته تدریس می شود درحالیکه آن متون چندین بار در دنیا ویرایش شده اند. آنچه کمتر در بین حسابداران ما به چشم می خورد قدرت نگارش پایین و عدم کار تیمی است. ایشان همچنین بر این مهم تأکید کرد که در خارج کشور، گواهینامه های حرفه ای معتبر بیشتر اهمیت دارد و در ایران فقدان این گواهینامه ها موجب افزایش تقاضا برای تحصیلات تکمیلی و به خصوص دکتری شده است.

در انتهای مراسم آزمایشگاه حسابداری دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهرا افتتاح شد تا این امکان برای دانشجویان فراهم آید که در کنار آموزش تئوری، با نرم افزارهای حسابداری در عمل نیز آشنا شوند. رحمانی در این مراسم گت دامنه ی خدمات حسابداران بسیار توسعه یافته است. از پیشرفت های اقتصاد، مالی، پژوهش عملیاتی، آمار و ریاضی نیز در حسابداری استفاده گسترده ای می شود. بسیاری از این دانش ها و تکنیک ها در قالب بسته های نرم افزاری به بازار ارائه می شود. لذا دانش آموخته ی حسابداری که به روش های سنتی آموزش می بیند، نمی تواند از عهده ی بسیاری از انتظاراتی که از وی وجود دارد، برآید. این ایجاب می کند که در کنار روش های سنتی، آموزش ها و روش هایی گنجانده شود که فارغ التحصیلان حسابداری را مجهز به دانش و مهارت های لازم برای دنیای جدید کسب و کار نماید. فارغ التحصیل حسابداری بدون انجام کار عملی مثل پزشکی است که بیمارستان ندیده است. دانشجوی پزشکی ای که درس های تئوری را ولو با معدل بالا گذرانده باشد در کارش موفق نخواهد بود مگر اینکه کار عملی برایش ملموس شده باشد. حسابداری نیز به عنوان یک رشته کاربردی از این قاعده مستثنی نیست.

به نظر می‌رسد، چنانچه آزمایشگاه و آموزش های کارگاهی به درستی در برنامه‌های درسی گنجانده و ارائه شود، دانش آموخته های حسابداری دانشگاه الزهراء(س) به نحو بارزی متمایز از دانش آموخته های دیگر دانشگاه‌ها خواهند شد که از این روش‌ها بهره نمی‌گیرند. کسب این شایستگی‌های محوری به دانش آموخته‌ها کمک خواهد کرد تا در موقعیت‌های شغلی خوب قرار گیرند و موفق باشند و خدمات بهتری را به جامعه ارائه نمایند.